

GAISMA – tas, kas ļauj ieraudzīt, saredzēt.

GAIŠS – tāds, kas izstaro daudz gaismas, apgaismots.

GAISMĒNA – gaismas atspīdēto laukumu un ēnu mija dabā, gaišāku un tumšāku laukumu mija mākslas darbā.

Gaisma mums ir nepieciešama ikdienā. Parasti tā spīd no saules un istabas lampām, vakaros no laternām pilsētas ielās, reizēm no svecītēm. Katrai gaismai ir sava noskaņa, kas atkarīga no tās spilgtuma un gaismas avota. Katrai gaismai ir arī savs raksturs, tas mainās atkarībā no gaismas avotiem vai gada laika. Dabā apgaismojums mainās visas diennakts garumā – no agra rīta līdz vēlam vakaram, tāpēc var teikt, ka arī katram dienas laikam ir sava noskaņa un raksturs.

1. Gaismas avots ir – nepareizos izsvītro:

saule
mākonis
spuldze
vasara
elektriskais istabas sildītājs
logs
televizors
sniegs
svece
rīts
lampa
mēness

2. Kura gaisma tev patīk vislabāk? – nepareizos izsvītro:

saullēkts
dienas lampas
nakts lampa
sveces gaisma
prožektors
saules rieta gaisma
cits variants (kāds?)

3. No kuras puses spīd gaisma attēlā redzamajā gleznā?
(atbildi, iezīmējot saulīti attiecīgajā pusē)

N.B. BEĻSKIS "Rokdarbu stunda" 1936.

A. FILKA „Hospitāļu iela” 1935.

V. PURVĪTIS „Ziedošās kastaņas” ap1908.

J. ROZENTĀLS „Māte ar bērnu” 1904.

4. Kas varētu būt gaismas avots gleznā „Māte ar bērnu”?

5. Kādā krāsā ir gaisma šinī gleznā?

J.ROZENTĀLS „Māte ar bērnu” 1904.

Katrai gaismai ir sava krāsa un noskaņa. Tā mainās atkarībā no gaismas avota. Svece rada siltu, noslēpumainu gaismu. Līdzīgi kā tava istaba arī glezna kļūst mājīgāka, kad tajā spīd sveces. Viss izskatās tumšs, krēslains – tādejādi radot mistisku noskaņu. Savukārt spilgta lampa vai saule rada izteiktus gaismu un ēnu kontrastus, asas līnijas un formas.

6. Papildini iesāktos teikumus!

Gleznojot dabā (pļavā, laukos u.c.) gaismas avots visbiežāk ir.....

Tas ietekmē un gleznā.

Mākslinieki visbiežāk izmanto gaismu, lai radītu lielākus gaismas un ēnas kontrastus, vai arī vāju apgaismojumu, kas

Daži mākslinieki, lai radītu īpaši pozitīvu noskaņu, savos darbos atsakās no ēnām, katru krāsas pilienu it kā pielejot ar gaismu, kamēr tās kļūst gandrīz krītainas, radot viegluma un gaisīguma iespaidu.

7. Aplūko un salīdzini J. Rozentāla gleznas „Arkādijas dārzs” un „Zem pīlādža”.

Vai tas varētu būt viens un tas pats dārzs, notikums un laiks?
Kas tev liek tā domāt?

J. ROZENTĀLS „Zem pīlādža” 1905.

J. ROZENTĀLS „Arkādijas dārzs” (fragments) 1910.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Aplūko attēlu! Izpēti gaismas attēlojumu!

J. ROZENTĀLS " Parīzes kafējnīca" 1908.

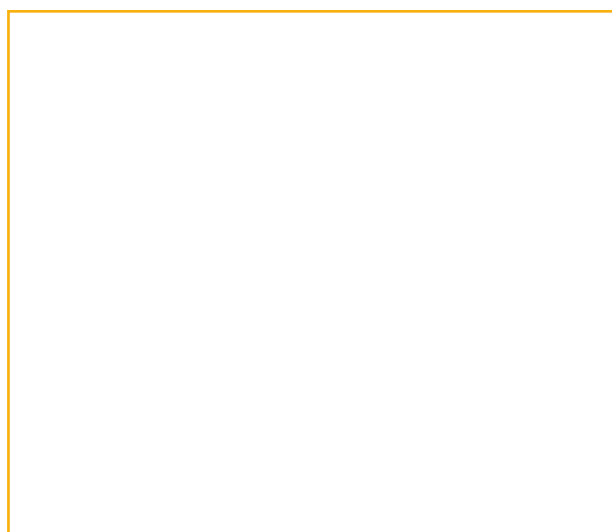
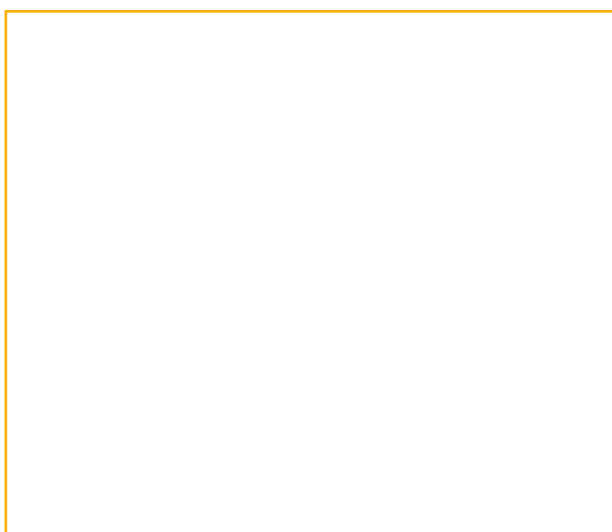
1. Šajā darbā gaismas avots ir ne tikai, bet arī
2. Daudzo krāsaino triepienu raksts rada iespaidu, ka
3. Gleznas noskaņa man atgādina
4. Tā mani aizved it kā
5. Ja labāk varētu saskatīt cilvēku sejas, tad tajās atspoguļotos
6. Es šai gleznai varētu dot nosaukumu "

”

Kur ir apgaismojums, tur rodas arī gaisma un ēna. Atkarībā no gaismas spilgtuma mainās arī ēna. Reizēm gaismēnu spēles veido interesantus rakstus ūdenī, uz apgērba krokojuma, koku, lapotņu ēnās u.c.

10. Atrodi gleznās pēc iespējas vairāk gaismēnu rakstus uz dažādām virsmām un uzzīmē tos.

(Pierasti klāt izvēlētās gleznas nosaukumu katrai skicei.)

11. Uzraksti vai uzzīmē kādas gaismas dzīvesstāstu!